

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésekre visszajárás
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Országos Mértékletességi Szövetség.

A nyugati kultúra elterjedésével lépést tart és járványszerűen nyomában halad a rettentő betegség: az alkoholizmus. Ez pusztította el Amerika jobb sorsot érdemelt űslakóinak nagy részét, jelenleg pedig a föld egyik legelső nemzetét, a franciát tizedeli el annyira, hogy az idevágó statisztikának megdöbbentő képe nemcsak Gallia népét, hanem a világnak összes, nemesen gondolkodó elemeit, a létfenntartási ösztön által sarkalva, komoly, mentő munkára serkentette.

Milliókat áldoz máris a társadalom és néhány nyugati államnak kormánya, az alkoholelles tanoknak terjesztésére és az absztinenciának meghonosítására. Kétségtelen, hogy a nemes tan, a műveltebb elem sorából nem egy követőre akadt. De hol marad a nép, amelynek minden rétegében, sokkal fokozottabb mértékben dühöng az alkoholizmus, mint az intelligensebb osztályokéban. Hiszen a népnek javarésze azt tartja, hogy a munkás az alkoholból, a pálinkából meríti testének erejét, — holott az csak vérét korbácsolja föl, míg testét elsatnyítja, akarat-

erejét megtöri, elméjét eltompítja, lelkét megmérgezi és ősi nemzeti hagyományai-ból és erkölceiből lassankint teljesen kivetkőzteti.

A nemzetmentő harcot, különösen a nép érdekében kell megküzdenünk. De hogy az meddő ne maradjon, nem lehet és nem szabad arra gondolnunk, hogy egy lassan elharapódzott s az emberi szervezetet és idegrendszert hatalmába ejtett bajt, egy csapásra, egy világgá dobtott nagy jelmonddal, az absztinenciának jelmondatával iparkodjunk kiirtani. Ez eddig a világnak egy nemzetének sem sikerült. Arra kell tehát törekednünk, hogy a pálinkát a népnél egyéb, nemesebb és egészségesebb itallal helyettesítsük, azt számára a legkisebb adagokban hozzáférhetővé tegyük és annak mértékletes fogyasztásához szoktassuk. Alkoholistává ezer közül, egynek kivételével a pálinka teszi az embert. A német, a holland, a belga nép sok sört fogyaszt, az olasz, a görög, a spanyol nép bort s alig akad közöttük annyi alkoholista, mint Franciaországnak egyetlenegy absztinenszert fogyasztó vidékén.

A magyar nép körében, a pálinkaivás,

igaz, hogy néhány év óta félelmetesen terjed; de a baj, — egyes vidékeket kivéve — még sokkal kezdetlegesebb, sem-hogy okszerűen, gyógyítható ne lenne. A magyar népnek idegrendszerét a pálinka még nem bénította meg.

Más egyéb, nemes közgazdasági és közjóléti célok megvalósítása mellett, különösen a pálinkaivásnak letörését tűzte feladatául az Országos Mértékletességi Szövetség (Budapest, Üllői-ut 25. Köztelek), melynek alapszabályait a magyar királyi belügyi kormány most hagyta jóvá és amely ezekkel a nemes célzatu alapszabályokkal most indul apostoli útjára az országban. És épen jókor, a tizenkettedik órában! Mert ma már nemcsak a tótajku vármegyékben kondult meg a vészharang a pálinka pusztítása miatt, nemcsak Hunyadvármegye lakosságát alacsonyította le annyira a pálinka, hogy a megye területén, átlag minden napra négy-öt gyilkosság esik, a hatalmas bányaüzemek ottani munkást kapni képtelenek, mert annak tönkretett szervezete, három-négy órai munka után kidől és a vármegyének, már csecsemő korában pálinkával fertőzött huszonkét és félezer

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A pasa-ruha és az erkölcs.

Irta Papp Jenő.

Szenzációja van ismét a nők világának. Páris heves vérű muszmei irtózatot vágta a nagy dobba és egy másik nagy világváros már megszárdult, már vad zajjal fujja reklámsípjait. Ez Bécs s a következő állomás — Budapest.

Érdekes a születése a »jupe-culotte«-nak. Az angol nyulánk, hosszú dereku hölgyek csak a célszerűségnek, a kényelemnek engedtek akkor, amikor sportolás, autózás, golfozás közben igyekeztek megszabadulni a test után omló, fölösleges ruhátömegtől. Általános az a törekvés, hogy a munkában levő izom, továbbá a karok, a lábak lehetőleg szabadon, súlymentesen mozogjanak. Az angol nők sportszenvédélye az ugrást, futást gátoló szoknya helyett a nadrágformában látta az egyszerűsítést, melynek női karaktert adott a lengésében és a törökös szabásban. Tették ezt minden reklám nélkül, a náluk megszokott nyugodtsággal reformálták ruhájukat speciális szórakozásokhoz. Ez náluk egyszerűen sport ruhának készült és az is maradt.

Mihelyt azonban átkelt az elő hír, s fénykép a Calais szoroson, az új ruhátormáról Párisba: a nők alsóbb régiója valósággal meg-

remegett az izgalomtól. S az ötletesnek, eredetinek kikiáltott Páris siet magára kapkodni korzóruhának az angol portékát! A festett világ apraja-nagyja már másnap pasa ruhában mosolyog az utcán, ki olcsóban, ki drágában. Azonban a felsőbb körök tartózkodók maradtak. A legmagasabb lépcső, ameddig fölcaptak a ruhaforradalom hullámai — a színésznők! . . . Az utca azonban kitűnően mulat az assott, nyurga guvernántokon, öregedő, sovány madámokon, amint lötyögő jupe culotte-kban járnak a várost. Edes öntudattal mosolyognak, mert most már — Pelletier asszony szerint — a nő valósággal megférfiasodik! Ez a tisztas, 50 éves feminista vezér önkénytelenül is elszólta magát, súlyosan elszólta magát a feminista elvek rovására. Hogy azonban Pelletier öngyűlöletében a feminizmus aranykorának közelségét: azt csupa illemből is mellőzöm. Azonban ezt nyugodt lélekkel írom le, hogy ha a feminizmus magáévá teszi ezt a bizarr ruhaformát, nyersen kifejezve: a férfiak előtt lap az egész mozgalom egy olyan rugást, mely nagyon közel viszi a véghez.

Mert az a mérész kivetkőzés a rösiségből, mellyel a feminizmus eddig előretört, nemcsak hogy szembe állította a két nemet egymással, hanem fokozatosan meg is utáltatta a férfias nő magát. Azok az erkölcsi alapok, melyeken a férfiak a nőkhez viszonyítva aránylag nagyobb

szabadságot élveznek: durván lerángatják a nőről ama szépségeket, melyek örökös vágyat, mélyről buzogó ambíciót fakasztanak a férfi lélekben. A férfi üresnek találja azt a női lélek, amely olyan berendezésű, mint az övé. A munkás, aki fáradt, ösztönszerűleg kívánja, elvárja hitvesétől, hogy enyhítően végig-végig simítsa nehéz, forró fejét. De ho y legyen hajlandósága, érzeke ily intím finomságra annak a feleségnek, aki maga is köhög a gyár porától és kimerült testtel, eldurvult elégedetlen lélekkel ül mellette? . . .

Ha most e belső indentitás mellé odalép a külső hasonlóság is, akkor lehetetlen letagadni, hogy a nő egy lépcsővel ismét közelebb furakodott az előtte ujszerű, izgató másik nem életmódjához. És amellet, hogy elveszti majd formai érdekességét — mert addig lesz érdekes, míg más a ruhája, mint a férfié — határozott modort fog a férfiakból kiváltani, mert hiubban, világosabb módon akarja tudtára adni szépségeit.

Különben elég tudni erkölctelenségét és illemértékét illetőleg azt, hogy kik akarnak vele érvényesülni? Ezt fölösleges e helyütt felsorolni. Csapán még annyit jegyzek meg, hogy az egyik francia szabócég nagyon el-mésen kitalálta homoeopateikus orvosságát a szoknya-nadrágnak: több ezer darabot kioszt olyan hölgyek közt, akiket utánozni talán még a kóristánőknek sem lesz kedvük.

Elek József és azt a helyiségek sürgős kiürítése miatt
olcsón elárusítom.
 üzletének egész árukészletét megvettem **Czillér Imre.**

iskolakerülője van — hanem a szinmagyar vidékekről is szomorubb-nál-szomorubb jelentéseket kapunk.

Szombathelynek közvetlen közelében, Kámon faluban, 650 lakosra öt korcsma és több pálinkamérő bolt esik. A rekord azonban a *biharmegyei Vaskoh-Barest* teremtette meg, ahová *hetenként mintegy 5000 liter pálinka érkezik* és a lakosságra *heti négy liter pálinka jut fejenként!* Átlag 8—10 ember tart fenn egy-egy pálinkamérést, vagy korcsmát, úgy hogy *Miskolczy Ferenc* főispán már mentőakciót indított a szerencsétlen vidéknek érdekében, de hasztalan. És most közeledik az északi rém, az új tatárjárás a Kárpátok felől. Galicia kontingentálta a pálinkamérést és ezáltal sok ezer pálinkamérőnek garázdálkodását tette lehetlenné. Ezek most mind Magyarországot jönnek boldogítani — és helyesen számítanak, mert nálunk a talaj, a nép között, már teljesen megérett a pálinkaivásra. Tessék csak körülnézni, akár a fővárosban, akár a legszinmagyarabb vidéken!

Az Országos Mértékletességi Szövetség előtt, valóban országmentő feladat áll! És ennek a feladatnak megvalósítására, az eszközöket is helyesen választotta meg, mert nemcsak a felsőbb fórumoknál iparkodik minden lehetőt elkövetni a pálinkaivás letörésére, hanem úgy a fővárosban, mint az országnak, minden erre alkalmas községében, már feanáló erkölcsi testületek támogatása mellett, vagy azoknak kérésében mértékletességi köröket szervez. A körök a közhatóságnak védelme alatt állanak s azokat a szövetség gazdasági hazafias és vallás-erkölcsi irányu könyvtárral és idevágó szaklapokkal látja el. Minden körben, lehetőleg gyakran felolvasást tart és a helyi viszonyok szerint, támogat minden helyes gazdasági intézményt, vagy pedig annak talaját készíti elő, közgazdasági, ipari és kereskedelmi testületek számára.

A szövetség tagjainak zömét, a körtagok képezik, kiket a körhöz és a szövetséghez csak erkölcsi fogadalom fűz, de tagsági díjat nem fizetnek. A szövetség költségeit a rendes, pártoló és alapító tagok és esetleges adományok fődözik.

Hisszük, hogy az Országos Mértékletességi Szövetségnek szava nem fog elhangzani a pusztában és néhány év múlva a magyar nép védőbástyájaként fog kialakulni. A pálinka gőzével együtt tűnik el az apa- és testvérgyilkosság, megfogy a virtuskodó, bicskázó legényeknek, a gyújtogatóknak, utonállóknak, dologkerülőknak száma és felépül ismét a hitnek, a hazaszeretnek és a családi boldogságnak már-már romba dőlő oltára. Elpusztulnak a városi és falusi

pálinkamérő boltok, megnéptelenednek a kórházak és elmeegógyintézetek alkoholistá osztályai, nem szólal meg a dob a hitelbe adott pálinka fejében, a gazda fekvősége és ingóságai fölött, maga a nép dobja sutba és veszi ki felebarátja kezéből az Amerika felé vezető vándorbotot és maga a nép állítja pellengére a részegeskedőt, a pálinkaivót, a falu rosszszát és ez a szegény nagyobb büntetés lesz számára, mint a börtön.

Krenedits Odön.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 23.

Borzeviczy Albert elnök fél 11 órakor megnyitja az ülést. A múlt ülés jegyzőkönyvét észrevétel nélküli hitelesítik.

Következett a

bankjavaslat

folytatólagos tárgyalása.

Első szakasz.

Sümegei Vilmos: Foglalkozik a román pénzügyintézetekkel, melyek nemzetellenes politikát folytatnak. Adatokkal kimutatja, hogy a székelyföldön, de az egész országban is, a román pénzügyintézetek terjeszkedése nemzeti veszedelmet jelent. Kéri a kormányt oly intézmények létesítésére, amelyek ezen veszedelmet megakadályozzák.

Lukács László pénzügyminiszter kijelenti, hogy nem elzárkózottságának tulajdonítható az, hogy az ellenzék részéről benyújtott módosításokat nem támogatja. A bankjavaslat teljesen megfelel Magyarország közgazdasági érdekeinek. Hosszasan válaszol az elhangzott érvekre és a mezőgazdasági hitelre vonatkozólag, kijelenti, hogy a bank igazgatóságában tulajdonban vannak a magyar földbirtokosok és kevesebb számban az iparosok és kereskedők. Lovászy Márton beszédével foglalkozik, aki azt állította, hogy a bank nem kockáztat a kisiparosok érdekeinek előmozdítására. A szülő szerint a banknak ez az eljárása nagyon helyes, mert mi volna abban az esetben, ha a bank kockáztatná vagyonát. A javaslat elfogadását ajánlja.

Abrahám Dezső: Lukács pénzügyminiszter kijelentésével foglalkozik. Hosszasan foglalkozik, szót az első szakasz folytatásával és megállapítja, hogy a közös jegybank gazdasági fejlődésünket teljesen megakadályozza.

Csermák Ernő: Kijelenti, hogy az első szakaszt ebben a szövegében nem fogadhatja el. Pénzügyi zavarok esetén a kisemberek kívánnak téve az elpusztulásnak. A szakaszt nem fogadja el.

Polónyi Géza: Támadja Lukács pénzügyminisztert.

Az első szakaszt a Ház a módosítási indítványok elvetésével elfogadta.

A vihar.

A második szakasznál Csermák Ernő szólalt fel, a meglévő bankjegyeknek is kér fedezetet.

Az elnök ezután felteszi a kérdést, hogy akar-e valaki felszólalni.

Lovászy Márton fel áll, az elnök nem veszi észre és a vitát berekezteti.

Oriási vihar tör erre ki. A képviselők zsebkendőket lobogtatnak, majd fenyegető kiáltások hallanak a teremben.

Polónyi Dezső az emelvényre szalad és zárt ülés iránt adja be az ívet.

A zárt ülést az elnök elrendeli, Batthyány Tivadar, Lovászy Márton és Polónyi Dezső felszólalása után az elnök kijelenti, hogy nem vette észre Lovászy jelentkezését.

A vihar alatt Hock Jánost magatartása miatt a mentelmi bizottság elé utasította a Ház. A zárt ülés után tovább folytatták az ülést s a II. ik szakaszt is változatlanul fogadták el.

Az ülés 3 órakor ért véget.

A Muraköz egyházi helyzete.

Keszthelyről írják: Zalavármegye törvényhatósága legutóbbi ülésén fontos egyházi ügyet tárgyalt. A Muraköz bár politikailag Magyarországhoz tartozik, egyházilag mégis a zágrábi püspökséghez van beosztva. A törvényhatóság az alispán előterjesztésére elhatározta, hogy memorandummal fordul a kormányhoz, hogy ezt az ügyet tisztázza.

A Rimanóczy-szálloda kibővítése.

Érdekes terv a tanács előtt.

Rimler Károly polgármester már hónapok óta tárgyal a Royal-kávéház bérlőivel egy érdekes ügyben, amelyet ha megfelelő módon sikerül megoldani, hivatva lesz a Rimanóczy Kálmán által a szegény ügy rendezésére hagyott fürdő és szálloda épület jövedelmezőségét fokozni, amellyel, hogy egy modern épülettel gazdagabb lesz a város. A Royal-kávéház bérlői ugyanis megvásárolták a kávéház tőzsomszéd-ságában levő Papolczy-féle házat s ajánlatot tettek Nagyvárad városának, hogy átadják az épületet abban az összegben, amibe nekik van, ha a város a Papolczy-ház helyett egy 2 emeletes épülettel kibővíti a fürdőt, szállodát és a kávéházat. A város főmérnöke ki is dolgozta a tervet, amely szerint a Papolczy ház helyére olyan 2 emeletes épület jönne, amely teljesen egygyé tenné a két épületet. Az új épületrész Rimanóczy-utcai földszintes része egészben a Royal-kávéházhoz csatolhatnák s így ezen részt, mint a régi kávéházat teljesen modern kávéházzá alakítaná át és rendezné be a város. A körösparti rész földszintjével és első emeletével kibővítenék a fürdőt, míg az itteni 2-ik emelettel és a Rimanóczy-utcai 1. és 2. emelettel a szállodát bővítenék ki, 38 szobával. A szálloda folyosókkal összekötve teljesen egybe tartozó lenne. Ezáltal óriási modern kávéházat, nagy, tágas fürdőt és megnagyobbodott modern szállodát nyerne a város.

A terv és eszme a városi tanács tagjainál így első ismertetésre is kedvező fogadtatásra talált. A kérdés pénzügyi része szintén kedvezőnek látszik a városra nézve.

A Papolczy-házat a tulajdonosok 210,000 koronáért hajlandók a városnak átadni. Az új épület emelése a berendezéssel együtt, 249,997

Estélyi- utcai és vadászcipő-különlegességek

egyedül

„KOBRAK“-nál

Helybeli és vidéki telefon: 847.

Rákóczi-ut 3.

koronába, a régi épület, kávéház átalakítása, fűtés és világítás berendezéssel együtt, 56 900 koronába kerülne, tehát az egész terv keresztülvitele 517,000 koronát igényel. Természetesen ezt az összeget Nagyváradi városa kölcsönből fedezné, amelyet a szegényalap térítene meg. Így az évi annuitás, 5-8 százalékkal számítva, évi 28,435 korona, az évi épület fenntartás fél százalékkal véve, 1250 korona, tehát adó és illeték nélkül évi 29,685 korona lenne a kiadás.

Ennek ellenében a bérlők a megnagyobbított kávéházért, a még hátralevő 6 év helyett, 10 évi bérlet-biztosítás mellett, évi 16,000 koronával nagyobb bért, vagyis összesen 35,000 koronát fizetnének. A fürdő megnagyobbítása révén évi 5000 korona több bevételt, a megnagyobbított szállodából pedig évi 16,150 korona több bevételt lehet számítani, vagyis a dolog keresztülvitele esetén évenként 37,150 koronával több bevétel lenne, amit a 29 685 korona kiadás és az adó terhelne.

A főmérnök számítása szerint, a fenti adatokat véve alapul, évenként mintegy 6000 korona tiszta jövedelme lenne a szegény alapnak.

A városi tanács tagjai a felvett bevételi és kiadási tételeket is helyeseknek vette, azonban tekintve, hogy bérleti határidő meghosszabbítás is van a feltételek között s tekintve továbbá, hogy Nagyváradi rohamos fejlődése éppen a hat év utáni négy évben még értékesebbé teszi a kávéházat, a felajánlott 35,000 korona bért nem tartja megfelelőnek, hanem felkérte a város polgármesterét, hogy újabb tárgyalásokat folytasson a Royal-kávéház bérlőivel, magasabb bérösszeg megajánlása iránt. A főmérnököt pedig utasította, hogy részletes jelentést adjon be, amelylyel az ügy a szakbizottságok elé kerül.

A terv kivitele esetén Nagyváradi egy modern épülettel lenne gazdagabb, amely méltán beillenék a jövő Nagyváradi keretébe.

Repülő iskola Nagyváradon.

Kijátszott magyar aviatikusok.

Nagyváradi az utóbbi napok lázas érdeklődést idézett elő az a szép jövőt ígérő eszme, mely Nagyváradi várost a magyar aviatika központjává óhajta tenni. Az eszme valóban hízelgő Nagyváradi városára, azonban az eszme felvetői által előidézett lelkesedés hatása alatt, nem szabad a város vezetőségének elragadtatnia magát és az első lépések hatása alatt nem szabad rögtön mindent megadni a kérelmezőknek. Az eszmének ugyanis egy rendkívüli fontos háttér van, mely egyenesen a magyar aviatikusok kijátszását tűzte maga elé.

E nagy jelentőségű dologról tudósításunk, melyet a magyar aviatika egyik tagjától szereztünk, a következő:

A magyar aviatikusok már hónapokkal ezelőtt tervbe vették, hogy Magyarországon Nagyváradiot teszik a magyar aviatika központjává, mert repülőterének alig van párja Európában. A tervnek tudomására jutott Kutassy Agoston dr. aki Nagyváradra jött és itt

azt hangoztatva, hogy Károlyi Imre gróf előnöksége alatt összesíteni fogják a magyar aviatikusokat és a tulajdonképeni magyar aviatikusok tervét így ellesve szövetkezett Tolnay Lajossal és három pénzembert szerezve magának megalakította a Magyar Aero Klub r. Társaságot. Ez a részvénytársaság tulajdonképen még meg sincs. Iörvényileg be sincs jegyezve és a magyar aviatikusok közül senki sem tagja.

A magyar aviatikusok Horváth Albert, Serényi Gusztáv, Zsélyi Aladár, Székely Mihály, Horváth Ernő, Szárics János, Hevessy Vilmos, Öss Lajos, Lányi Antal közismert tériakból állanak. Ezek azok az aviatikusok, akik már repültek s akik nem pilóták, hanem igenis aviatikusok. Ezeké volt első sorban az a terv, hogy Nagyváradra jönnék.

Kutassy Agoston dr. és Tolnay Lajos megszerezve maguknak három rosz Bleriot gépet, egy Fahrman féle gépet és a tulajdonképeni Magyar Aero Klub tulajdonát képező két hangárt és ezzel eljöttek Nagyváradra a Magyar Aero Klub nevében és itt a polgármestertől olyan kedvezményeket eszközöltek ki, melyekkel itt Nagyváradon saját céljaikra igen kitűnő üzletet csinálhatnának. Budapestről Kutassyéknek pedig azért kell jönni, mert ott a gyakorló teret már kiakarják lábuk alól venni. Ezért kaptak oly mohón Nagyváradon. Celjuk pedig az, hogy itt és az ország több városában egy néhány cirkuszi felszállást csináljanak, melynek jövedelmén természetesen megosztznak, anélkül, hogy ez által a magyar aviatika ügye egy lépéssel is előbbre lenne.

Kutassyék a klub nevében jöttek, jölehet a klubtól egyáltalán semmiféle megbízatásuk nem volt. Ok a saját érdekeik előmozdításán fáradoznak és ehhez szükséges Nagyváradi támogatása.

Szóval itt egy nagyszabású magánvállalatról van szó, melynek támogatására kérték fel Nagyváradiot, amely támogatás ellenében egy a város néhány cirkuszi mutatványon kívül más ellenszolgáltatást nem kapna, sem a magyar aviatika előmozdítása nem lenne.

Ezzel szemben mi a tulajdonképeni magyar aviatikusok terve? Első sorban a magyar aviatikusok segélyezése, másodsorban a magyar repülőgépi ipar megteremtése és ennek piac szerzése. Ezzel kapcsolatosan természetesen a pilóta iskola is meg lenne. És nem járna úgy az ország, mint az automobillal járt, melynél évenként milliókat visz el a külföld, mert nekünk nincs automobil gyárunk. Ha pedig Kutassyék fognak idejönni, az esetben Nagyváradra külföldi gépek kerülnek s a magyar ipar egy fontos dologtól ismét elesik.

A fenti üzleti alapon álló részvénytársaság tervével szemben pedig ott állnak a jelenleg kijátszottaknak látszó magyar aviatikusok a fenti programmal. Ha azonban Kutassyék jönnek Nagyváradra, úgy ide ők egyáltalán nem fognak lejönni, hanem a már említett céljaik mellett más várost fognak keresni, ahol betelepülve a magyar aviatikának központot teremtenek. A Kutassy és Tolnay vállalat üzleti alapon állván, fél évnél tovább alig fog Nagyváradon maradni s akkor mi fog történni a város áldozatkészségével? A hangárokat átalakítják kocsiszíneké.

Mig ha a tényleges magyar aviatikusok jönnek ide, egy hatalmas erkölcsei testületet nyitunk, mely Nagyváradi városát hatalmas lépésekkel viszi előre a fejlődés útján. A magyar aviatikusok különben szintén fogják kérni a város támogatását s azt hisszük, hogy a város nekik fogja odaítélni a polgármester által ígért előnyöket.

A Muzeumok és Könyvtárak Országos Szövetsége Nagyváradon.

Nagyjelentőségű kulturális esemény színhelye lesz az ősszel Nagyváradi. Itt tartja évi közgyűlését a Muzeumok és Könyvtárak Országos Szövetsége s ugyanakkor — ha lehetséges — megnyitják a nagyváradi nyilvános könyvtárat.

Ebben a tárgyban hívta össze tegnap dr. Adorján Armin a rendező bizottságot; az értekezleten megjelentek: Novotny S. Alfonz, Kozári Gyula, dr. Várnai Ferenc, dr. Krüger Aladár, Mikusay József, dr. Kiss Géza, Réz Mihály, Sas Ede, Bodnár János, Szűts Izso és H. Fekete Péter, mint az értekezlet jegyzője.

Dr. Adorján Armin a megjelenteket üdvözölte, s előterjesztette a közgyűlés tervezetét. Eszerint a közgyűlés szeptember második felében lesz; az eddig az ország más városaiban tartott közgyűlések látogatottságából következő, körülbelül 80 vendégre számíthatunk. A vendégek a közgyűlés napja előtti délben érkeznek, délután megtekintik a népkönyvtárakat, muzeumot, esetleg más könyvtárakat is, minők a püspökségé, káptalané, jogakadémiaé, főgimnáziumé. Este 7 órakor diszeldadás a színházban, utána ismerkedő vacsora.

Másnap fél 11-kor lesz a közgyűlés, amelyen valószínűleg Wlassics Gyula elnök tart megnyitó beszédet, Hegedűs István egyetemi tanár és Nagyváradi egyik kiváló tudósa pedig előadást tartanak. A közgyűlés után megnyitják a közkönyvtárat, végül a város diszeldadót ad a vendégek tiszteletére.

Tekintettel arra, hogy a nyilvános könyvtár egyelőre a polgári iskola helyiségében lesz elhelyezve, ez pedig egészségi szempontból egyenesen ázsiai állapotban van, a bizottság fölkerlte az elnököt, hasson oda, hogy a polgári iskolai helyiség az egészségi körülményeknek megfelelő állapotba hozassék. Mert így bizony megtörténik, hogy a diszes vendégkoszoru nem a könyvtárat fogja nézni, hanem az orrát fogja befogni, a nagyváradi kultúra nagyobb épülésére.

A halál aratása.

A rideg tél után a meleg napsugár a tavasz közeledtét hirdeti s éppen ez az időszak az, mikor legjobban arat a halál. A gyenge szervezetűek, a tüdőbetegek rettegéssel gondolnak a meleg napsugarak elérkezéére, mert rájuk nézve a pusztulás, az elmúlás érzetét keltik fel.

Most is telve vannak a temetkezési intézetek kirakatai gyászjelentésekkel. Oreg, fiatal sorakoznak egymás mellett. Az utóbbi két nap alatt tiznél többen haltak el Nagyváradon.

Mély részvételt kelt egy fiatal városi tisztviselő: Májercsik Ferenc halála. Az alig 32 éves fiatal tisztviselő egy héttel ezelőtt tüdőgyulladásban és mellhártya gyulladásban megbetegedett s dacára az orvosok és hozzátartozói gondos ápolásának, a szervezetet legyőzte a súlyos betegség s tegnap délután hűvesének karjai között kiszívott, itt hagyva fiatal

Reggelizés előtt félpohár

Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gyomorbetegségeknél, székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomort 2-3 óra alatt teljesen rendbehozza. Kis üveg 40 fill. Nagy üveg 60 fill.

Kapható Nagyváradi és vidékén minden gyógyszertárban és jobb fűszerüzletben.

nejét és alig 8 hónapos kis leánykáját. A városházán mély megilletődést keltett a gyászír, mert az elhunyt fiatal tisztviselő egyike volt a város legbürgöbb, szorgalmas, kötelességtudó hivatalnokának. A haláleset hírére kitűzték a városház tornyára a gyászlóbogót. Temetése holnap, szombaton délután fél 4 órakor lesz a Bém-utcai 1. sz. háztól.

Városunk egyik széles körben ismert öreg urnője: özv. *Stidl* Ferencné sz. Mánásy Juliánna, élete 76. évében tegnap elhunyt. Halálát kiterjedt család gyászolja. Temetése holnap, szombaton, február 25-én délelőtt fél 9 órakor lesz a Bémer-téren levő saját házából.

Tegnap temették nagy részvét mellett *Balogh* Sándor városi adóhivatali tisztviselő alig 15 éves leánykáját: *Mariskát*. A viruló szépségű gyermekleányt súlyos betegség döntötte sírba, szüleinek és hozzátartozóinak mérhetetlen bánatára.

Szántó Bertalan, a Bognár és Szántó borszárművelő cég egyik beltagja Kolozsvárott tegnap meghalt. Súlyos betegségéből operációval akarták megmenteni, de az nem járt sikerrel. Temetése holnap, február 25-én lesz.

Legelegánsabb estélyi czipők

és urak részére
báli divatezkek
legkedvezőbbben

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

UJDONSÁGOK.

Az országos sajtóvasárnap eredménye.

Mint ismeretes, a Kath. Sajtóegyesület által a püspöki kartól kérelmezett sajtóvasárnap gyűjtés csak az elmúlt 1910 évben lett országossá, amikor is az összes magyar katolikus főpásztorok és egy gör. kath. püspök is elrendelték egyházmegyéik területén a sajtóvasárnap gyűjtést. Ennek az első országos gyűjtésnek eredményei immár befolytak a központhoz s azokról a Kath. Sajtóegyesület az alábbi kimutatást teszi közzé.

A gyűjtés ezidén 20 egyházmegyében volt elrendelve és összesen 63.443 K 56 fillért eredményezett. Ebből az összegből az egyes egyházmegyei hatóságok a saját területükön megjelenő kath. sajtóorganumok fejlesztésére a központ hozzájárulásával 13.265 K 39 fillért helyeztek levonásba. A Kath. Sajtóegyesületnek tehát 50.178 K 17 fillér jutott. A gyűmölcsözőleg elhelyezett sajtóalap javára az egyházmegyei hatóságok tőkésíteni rendelték ebből 5551 K 54 fillért.

A gyűjtött összeg nagyságát véve alapul az egyházmegyék a következő sorrendben követik egymást: 1. a *pécsi* egyházmegye 15.210 K 7 fillérrel (ehhez az összeghez gr. *Zichy* Gyula püspök egymaga 10.000 K-val járult hozzá); 2. az *esztergomi* főegyházmegye 8252 K 10 fillérrel; 3. a *csanádi* egyházmegye 5614 K 40 fillérrel; 4. a *szombathelyi* egyházmegye 4069 K fillérrel; 5. az *erdélyi* egyházmegye 3657 K 65 fillérrel (ez az összeg azonban az egyházmegyében két

egymásután következő évben megtartott sajtóvasárnap gyűjtés eredménye); 6. a *kassai* egyházmegye 3503 K-val; 7. a *szepesti* egyházmegye 2741 K 39 fillérrel (mikéint az erdélyi egyházmegye a szepesti is két évi gyűjtését küldte be ez összegben egy év alatt); 8. a *győri* egyházmegye 2467 K 54 fillérrel; 9. a *váci* egyházmegye 2292 K 40 fillérrel; 10. a *vessprémi* egyházmegye 2257 K 23 fillérrel; 11. a *munkácsi* gör. kath. egyházmegye, eddig 2131 K 94 fillérrel (ehelyütt a gyűjtött összeg beszolgáltatása még folyamatban van); 12. a *székesfehérvári* egyházmegye 2054 K 30 fillérrel; 13. az *egri* főegyházmegye 2002 K-val; 14. a *nagyvárad* latin szertartású egyházmegye 1623 K-val; 15. *besztercebányai* egyházmegye 1489 K 59 fillérrel; 16. a *ssatmári* egyházmegye 1427 K 07 fillérrel; 17. a *rossnyói* egyházmegye 1125 K 96 fillérrel; 18. a *kalocsai* főegyházmegye 1125 K 77 fillérrel; 19. a *pannonhalmi* bencés egyházmegye 400 K-val; 20. A *nyitrai* egyházmegye a saját kezelésében gyűmölcsözteti a sajtóvasárnap gyűjtés eredményét.

* Debrecenő a harmadik egyetem.

Az Est közli, hogy tegnap délelőtt a kultuszminiszteriumban bizalmas tanácskozás volt gróf *Zichy* János kultuszminiszter elnöklése alatt. A tanácskozás, mely a harmadik egyetem kérdésével foglalkozott, gróf *Tizza* István is részt vett. Beható tanácskozás után a jelenvolt illetékes urak végleg megállapodtak abban, hogy a *harmadik egyetemet Debrecenben állítják fel*. A kultuszminiszterium már legközelebb megkezdi az előmunkálatokat.

* **Szerzetesből színész.** A *Nagyvárad* Napló nemrégben azzal óhajtott élvezetet szerezni olvasóinak, hogy Turányi Lajost, a nagyvárad szimfónikus tagját, mint volt karmelita noviciust mutatta be, aki beült a gyónatószékbe, bár nem volt felszentelve s meghallgatta a leánykák gyónását. A Kath. Tud. utána járt a dolognak s legilletékesebb helyről szerzett információja alapján kijelenti, hogy Turányi Lajos nevű novicius sohasem volt a budapesti karmelita rendházban s így az eset meg sem történt.

* **Tífusz telep a szennyvíztisztítónál**
Említettük, hogy Nagyvárad mellett a Micskepusztán a nagyvárad csatornázással kapcsolatos szennyvíztisztító telep építésénél foglalkozó munkások között fellépett a tífusz, sőt az egyik munkavezető meg is halt. A város főorvosa a járásorvossal kint járt a telepen s a vizsgálat eredményéről megdöbbentő jelentést adott be a polgármesterhez. A jelentés szerint a nagy-kiterjedésű telepen 30—40 munkás dolgozik s néhányan családosan laknak kint. A lakások félig a földbe vájt kunyhók, felső részük deszkafal s legnagyobb részt trágyás szalmával vannak fedve. A munkások kunyhói igen kicsinyek, kb. 20—30 köbméter légterületben 5—6 munkás alszik; a berendezés egy kis vaskályhán kívül földreszórt szalma. Az egész telepen két kut van, mindkettő egyszerű földbeásott gödör, kb. 2 és fél méter mély, a leglapályosabb részen ásva, falazva nincs, a körülötte levő talajviz s olvadó hólé szabadon ömlik a kutba. Árnyékszék e helyen egyáltalán nincs. A betegek most már lábbadozók, azonban még mindig veszélyesek a közegészségre, mert u. n. bacillus-hordozók s tőlük könnyen terjedhet a ragály. A városi tanács, hosszabb megbeszélés után abban állapodott meg, hogy felhívja a vállalkozót barakkok építésére, jó ivóvíz rendelkezésre bocsátására s megbizsa a főmérnököt,

hogy lépjen érintkezésbe ez irányban a vállalkozóval s ha 24 óra alatt nem tesz eleget a tanács által kiszabott feltételeknek, megkeresik a központi főszolgabíró, hogy a munkálatokat a telepen szüntesse be.

* **Pályázat alapítványi helyre.** Budapest székesfőváros közönsége által boldog emlékeztető József főherceg ur 5 cs. és kir. fensége honvéd főparancsnokságának 25 éves évfordulója alkalmából, s annak emlékére a m. kir. honvédség árvái részére, az illetőségre való tekintet nélküli létesített alapítványi helyek közül jelenleg a József főhercegben 2 hely kerülhet betöltés alá, melyre pályázat hirtetetik. Az árvaházba való felvételük kérelmére igazolandó A) az, hogy a felvételt kért gyermek tényleg a m. kir. honvédség kötelekébe tartozott, vagy tartozó apának törvényes leszármazottja; b) a vagyontalanság; c) félárva, akik tudniillik apátlanok, vagy anyátlanok: az életben levő szülő vagyontalansága; d) hogy az árva 6 ik életévét már betöltötte és hogy a 10 ik életévét még tul nem haladta; e) hogy ép testű és elméjű a himlőn átesett, vagy ellene sikerrel beoltott. Az árva kora és a szülők elhalálása hiteles anyakönyvi kivonattal, a testi és elméleti állapot a himlőoltás és a vagyontalanság közhatóságilag hitelesített orvosi és helyhatósági bizonyítvánnyal igazolandó. A kellően felszerelt bélyegtelen kérvények, melyekben a szülő, vagy gyám állása és lakhelye (város, megye, utolsó posta) is felemlítendő, folyó évi március hó 15 ig a m. kir. honvédelmi miniszterhez nyújandók be. Az alapítványi helyek az 1910—1911. tanév folyamán lesznek betöltendők s a felvétel, vagy fel nem vételről az árvák hozzátartozóit Budapest székesfőváros tanácsa hatósági uton fogja értesíteni. Nagyvárad, 1911. február 19. Juricskay Barna, tb. tanácsnok.

* **A nagyszalontai iktató ügye.**
Tömö Gyula, megszökött nagyszalontai iktató ügyében, a járási főszolgabíró tegnap tette meg jelentését az alispáni hivatalhoz. A jelentés szerint *Tömö* 2605 korona 41 fillért sikkasztott s ezután megszökött, azonban még idejekorán sikerült őt letartóztatni. A sikkasztó iktató ellen a főszolgabíró nem indított fegyelmi vizsgálatot, mert nem volt a községnek esküt tett alkalmazottja. A főszolgabíró a fegyelmi vizsgálatot *Molnár* István bíró ellen rendelte el, mert a bíró nem teljesítette ellenőrző kötelességét. *Tömö* így tudott sikkasztani. Az elsikkasztott pénz meg fog térülni, mert *Molnár* jó anyagi viszonyok között él.

* **A Nagyvárad** fősz kereskedelmi iskola igazgatósága fölkeri mindazokat, akik a vezetése alatt álló intézetben tettek érettségi vizsgálatot, hogy jelenlegi foglalkozásukat és tartózkodó helyüket vele közölni sziveskedjenek.

* **A tenorista bogarai.** A tenoristák királya, *Caruso* most írta alá bécsi vendégszereplésére vonatkozó szerződését. Mint egy bécsi lap írja, *Caruso* tenorja egy hanggal sem lett magasabb utolsó vendégszereplése óta, de a fellépési díja esténként tizenegyezer koronáról tizenötözezerre emelkedett. Három estén át fog énekelni a bécsi operában és exaltat annyi gázsit kap, mint a magyar miniszterelnök egy évre. Azonfelül sok lényeges kikötése van a kiváló művésznek, így a függöny felhúzásáig joga van a színpadon dohányozni, mialatt egy tűzoltó jár a nyomában s eloltja az eldobott szivarvégeket. Fellépése alatt a szereplőkön kívül senkinek sem szabad a színpadok közt tartózkodnia és a kulisszákhöz nem szabad nyulni, míg a művész az öltözőjébe nem ment. Egyszer ugyanis, a fejére esett egy kulissza s azóta ez a pont benne van a szerződésében. Végül folyton a nyomában jár az impresszárió, a korrepetitor, a titkár, egy karmester s az orvos, akik az öltözőtől a színpadig és onnan az öltözőig is elkísérik. Ennek a kíséretnek a szállodai és vendéglői költségei is 500 koronával

terhelik meg naponként a bécsi opera pézstárát. A közönség zsebet pedig megterhelik a horribilis helyárák.

* **Megkorbácsolt szerkesztő.** Nagyszalontán parázs kis botrányról tárgyal most a közönség. A botrány a Tömör-féle sikkasztás folytán keletkezett. Az esetről ugyanis a *Szalontai Lapok* azt írták, hogy Tömör a sikkasztott pénzt özv. Kovali Mártonnéra költötte. Az ügy annyira ment, hogy a *Nagyszalontai Friss Ujság* az özvegy nő becsületét látván megtámadva ártatlanul, magáévá tette az ügyet és azt megcáfolta, sőt *Csanády Jenő* a *Friss Ujság* felelős szerkesztője, majd később *Medzihrádszky Gáspár* a *Szalontai Lapok* szerkesztőjét *Faragó Rezsőt* provokálták. *Faragó* azonban egyáltalán nem akart elégtételt nyújtani. Tegnap Nagyszalonta főterén történt azután a tulajdonképeni botrány, melyben *Faragó* elégtételt vett magának a becsületében sértett urinól. *Faragó* a kaszinóból kijövet szembe találkozott özv. Kovali Mártonnéval, aki bemutatkozott a jeles lovagnak és kérte, hogy honnan szerezte rágalmozó cikkéhez az adatokat. *Faragó* kijelentette, hogy hallomások alapján írta meg a cikkeket. Kovaliné erre muffijából kutyakorbácsot vett elő és *Faragó* arcán végig vágott. *Faragó* kalapja az ütés következtében leesett. A kikapott rágalmozó erre felvette kalapját s illedelmesen megköszönte az adományt s tovább ment, kijelentvén, hogy a dolgot bíróság elé fogja terelni. Az esetnek természetesen nagy közönség volt a szemtanúja, mely a bátor nőt megéljenzte.

* **Rendőri hír.** *Ványi Zsigmond* gyári munkás panaszt tett a rendőrségen, hogy a gyár ruhatarában felakasztott kabátjának zsebéből ismeretlen tettes több zálogcédulát tartalmazó tárcáját ellopta. Még asnap bejárta a panaszos a helybeli zálogházakat s a Horváth-féle zálogházban reá talált a tulajdonát képező zálogjegyek tolvajára, *Török József* cipész segédre, akit a rendőrség letartóztatott s ellene az eljárást megindította.

* **Révai Nagy Lexikon** 18 kötet á 16 korona, *Franklin Kézi Lexikona* 3 kötet 54 korona havi részletfizetésre is. Megrendelhető *Benkő Artur* könyvkereskedésében. *Modern Antiquarium.* Nagyvárad, Rákóczi-ut. 10. Telefon 870.

x **Mikor pártoljuk a hazai ipart?** Ha a termék van olyan jó, mint a külföldi, ha beszerzése előnyös. Ime itt az alkalom magyar ember készítménye, magyar termék, mégis kiállja a versenyt bármely külföldivel. Ki ne hallotta volna hírét a *Siklinél* beszerezhető *Gyulatinnak*, mely megóvja a fogat a romlás, porlás és lazulástól, letisztítja a fogról a feketeséget, barnaságot, a fogfájást rövid idő alatt megszünteti s mégis alig kerül napi használata személyenként 1 fillérbe. Kérjük minden gyógytár és droguériában, valamint fűszer és fodrász üzletben a *Sikli Gyulatint*. Ára üvegekint 1.50 és 3 korona. Főraktár *Sikli Józsefnél* Halász-utca 10. számú háznál, mely 1950 koronát jövedelmez és még beépíthető telekkel bir, szabad kézből eladó.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen néz-
:: zék meg. ::

TÁTRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves
Nagyvárad, Bémer-tér 293. sz.

Brillians ékszerek, aranyárak, ezüst disztárgyak és evőeszközök valamint zseborák nagyraktára.

Két portál eladó.

x **Mezőgazdaságok, szeszgyárak** kasszélyok és magánlakásoknak, kiknek bármely gőz-, vízi, vagy motor üzemük van, a legelőcsöbbsen jönnek ki a *villamos világítással*, erre nézve *Stern Adolf* nagyváradai electrotechnikai cég bárkinek szívesen szolgál felvilágosítással, részletes költségvetés, díjmentes. Ugyancsak berendez villamos jelező csengőket, telefont, vilámlámpát készít, azokivál csillárokat témből, bronzból, vasból galvanizálva minden kivitelben. A javított dr. Just féle Wolfram-lámpák raktáron.

Új virágüzlet!

Fratrics János

kereskedelmi és műkertész.

Kertészeti telepe: Szent János. — Virág-
: : csarnoka: Szent János-utca 1 szám, : :
ahol minden időben frissen
vágott virágokból készülnek

báli, menyasszonyi s alkalmi csokrok
szép kivitelben, előnyös árak mellett.

x **Vadászok figyelmébe.** Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy *Rákóczy-ut* *Moskovits*-palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. *Ladányi József* puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. löporáruda. Telefon 269.

x **Felhívjuk a közönség figyelmét** *Weisz Lajos* keresk. és műszaki iroda mai hirdetésére.

Vegyél!

Vegyén!

Vegyünk!

10. 13 és 17.

Koronáért

Moskovits Antoniai cipőt
Nagyvárad

Kossuth-utca 5. gyár épület és
: : Bémer-tér, Fő-utca sarok. : :

Ifj. Kohn Sámuel-
féle üzlet teljes elárúsítása

FLEGMAN

mg a készlet tart

naponta d. e. 9—1-ig, d. u. 2—7-ig.

Ha lakást vagy butorozott szobát akar kiadni vagy bérelni, valakit meg akar kerestetni, levelére azonnal választ akar nyerni, kintlevőségeit akarja inkasszálni, nyomtatványait vagy rüpeédulát-szét akarja hordatni, színházba vagy bárhova jegyet akar váltani, hívja fel telefonon a 693. számot, vagy keresse fel személyesen a *Messenger-Boy* gyorsküldőnc-vállalatot.

x **CSODASZÉP délafrikai Ringlott szilva; csemegeszólló, fajalmák; Kitiűnő asztali, csemegé és pezsgőborok, legelőcsöbbs árban: MERTZ NÁNDOR csemegé üzletében, Körözs-utca. Telefon 448. sz. A fehér és piros asztali bornak literje máttól kezdve 70 fillér.**

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Fiuk és lányok.

Szombat: Fiuk és lányok.

Vasárnap: délután *Luxemburg gróf*; este a *A Medikus*. (Premier.)

Fiuk és leányok.

A piros színlap mindig olyan előadást hirdeti, amelyért a *Szigligeti* tisztes nevét viselő színháznak pirulnia kell. A *Fiuk és leányok*nál azonban egyuttal a darab silányága miatt is pirulhat a színház. Előre jelentjük, hogy ennél silányabb darabot csak vasárnap lesz szerencséje *Nagyvárad* közönségének látni, amikor a »nagy Bródy« színművét mutatják be. Lehet pikáns témákat szellemesen feldolgozni, akkor a szellemesség derűtséget fakaszt. Ami azonban a *Fiuk és leányok* 3 felvonásában van, az egészen közönséges, utszéli trágárság, a szellem vagy a színpadi írói készség körömfeketőnyi nyoma nélkül. Dobálóznak nagy frázisokkal, a trágárság benne »szent bűn«, »isteni elem«, mert »nincs courtesane és ártatlan, csak nő és rivális«, a végén pedig az utolsó felvonást besavanyítja a szerző egy csomó émelvítősen érzelgős és unalmasan elnyújtott *Gautier Margit-féle* frázisba és kokottkönybe s az egésznek a homlokára azt írja, hogy vigjáték! Szép vigjáték!

Vannak tollforgatók — nem nevezhetjük őket íróknak — akik az orfeumokat látják el tápiálékkal. Nos, hát ezek a tollforgatók mélyen maguk alatt láthatják a *Fiuk és leányok* szerzőjét. Trágárabb dolgot ugyan ők nem igen tudnak írni, de szellemesebbet igen, még az utolsó is.

Az előadásról fölöslegesnek tarjuk többet írni, mint hogy a szereplők jobb ügyhöz méltó buzgalommal igyekeztek valami hatást kicsi-holni a közönségből. Külön megemlítendő

Polgár Mariska, a kiről — sajnos — ilyen silány darabban kell megállapítanunk, hogy úgy látszik, megtalálta a nekivaló szerepkört: társalgási szerepben sokat ígér.

Jellemző egyébiránt, hogy a közönség legjobban tapsolta — a harmadik felvonás pompás díszletét. Ez a rózsáskert igazán oly ragyogó, hogy érthető volt a kitörő taps, mellyel Erdélyi igazgatót hívták. Jól tette, hogy nem jelent meg. Majd akkor, ha nem csak a díszleteiért, de az előadott darabért is tapsolni fogják jó ízlését.

—r.

IRODALOM.

Stampay Kath. ének- és imakönyve áremelés nélkül 32 lappal bővítve, XVII ik kiadásban, új, ingyenes kottafüzettel, csinosan kötve: 30, vászonban 90 fillér. Tízre egy ingyen jár. Kapható bőrkötésben is szerzőnél Köbölkutor, Esztergom megyében.

ZENE.

A brüsszeli vonósnégyes bécsi sikere. Mint a bécsi lapokból olvassuk, a brüsszeli vonós kvartett, amely a jövő hét csütörtök-jén a nagyváradai Vigadóban vendégszerepel, hétfőn rendezte ez idén második koncertjét Bécsben, a Dösendorfer Saal nevezetes termében. A bécsi lapok általában akkora sikerről számolnak be, melyet csak elérhet a koncert művészet s ami — így írja a kritika — meg is illette méltán a brüsszeli büszkeségét, a világhírű vonós kvartettet. A koncertestről írnak már a zene lapok is, a leghivatottabb szakkritika képviselői is. Az Allgemeine Musikzeitung így nyilatkozik: A brüsszeli Haydn, Brahms, Beethoven interpretálásával bemutatják nekünk azt a tökélyt, amit ember hangszeren a szép hangzásban, a zenei nyelv kifejezés képességében elérhet. Es így szól a többi vélemény is. Jegyeket az estére már csak csekély számban lehet kapni Vidor Manó könyvkereskedésében.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Február 25. A Tiszti Kaszinó vivó estélye a Kereskedelmi Csarnokban.

Február 28. Tanítók bálja.

Volt iskolatársak mulatsága. Február 28 án, hushagyó kedden tartják meg a felsőkereskedelmi iskola volt növendékei táncmulatságukat a Kereskedelmi Csarnokban. A jövődelem az alakítandó szövetség javára megy. A mulatságot mindenütt nagy rokonszenvvel fogadják, sőt még az ország távolabb részein lakó volt növendékek is egyre-másra jelzik a mulatságra való eljövételüket. Ha számításba vesszük még a 200 tagból álló rendezőseget, biztosítva látjuk az estély sikerét. A hölgyek pompás táncrendet nyernek az agilis rendezőtől, akik Pálosy Ferenc és Schubertek Adolf kereskedelmi iskolai tanárokkal az élükön lelkesen fáradoznak azon, hogy a résztvevőknek sokáig emlékeztetessé tegyék az estélyt. Jegyek előre válthatók a Vasutasok Takarékpénztárában.

Igazságszolgáltatás.

§ **Gábel Jakab** sajtópöre. Érdekes sajtópört tárgyalt tegnap a nagyvárad kir. törvényszék, mint esküdtbíró. Még a múlt év nyarán történt, hogy egyik helybeli lapban **Gábel Jakab** polgári iskolai igazgató egy cikket tett közzé, melyben Borszék-fürdőn szerzett benyomásairól adott számot. A fürdői levél alakjában írott cikknek egyes kifejezéseit dr **Aczél Béla** igazgató fürdőorvos magára nézve sértőnek találta és ezért sajtópört indított **Gábel Jakab** ellen. A tárgyalás tegnap volt ebben az ügyben, azonban a bizonyítás megejtése végett elnapolták. **Gábel Jakab** azt adta elő, hogy ő a legtisztább intenciókból írta cikkét. Védője dr **Kotsó Jenő** hosszabb beszédben kérte a bíróságot, hogy több tanút idézzen meg. Másfél órai tanácskozás után **Korn Alajos** elnök kihirdette a törvényszék határozatát, mely szerint a bizonyítást elrendeli és ezért a védelem által hivatolt tanukat megidézteti.

TÁVIRATOK.

Az udvari bál.

Budapest, február 23.

(Saját tud.) Tegnap este 8 órakor vette kezdetét az udvari bál. A bálban ő felsége és a főhercegek fényes kísérettel jelentek meg. A bálban **Ferenc Ferdinánd** trónörökös nem jelent meg.

Az angol kormány kátyuban.

London, február 23.

A felsőházban lord Landsdowne azzal a váratlan bejelentéssel lepte meg a kormányt, hogy legközelebb javaslatot fog benyújtani a felsőház összealakulásának módosításáról. Ez annyit jelent, hogy a lordok háza már első olvasásban vissza fogja vetni a vétó-billt és Landsdowne javaslata csak arra való, hogy megkerülje a vétó-billt. Mivel pedig Asquith miniszterelnök a kormány nevében azt a programmatikus nyilatkozatot tette, hogy a vétóbill előtt semmiféle alaptörvénymódosító javaslatot nem tűr, előrelátható, hogy kormányválságot fog felidézni lord Landsdowne javaslata.

Kirabolt török-bank

Konstantinápoly, február 23.

(Saját tud.) A török nemzeti bankot egy fiatal ember kirabolta. Elvitt két millió értékű készpénzt. A rablót elfogták és az egyik milliót meg is találták.

Magyar orvosok Mandsuriában.

Budapest, febr. 23.

A belügyminiszter 10 magyar orvost küld ki Mandsuriába a pestis tanulmányozása végett. Eddig 4 orvos jelentkezett. Az orvosoknak 6 hónapig kell kint tartózkodniuk és napi 170 korona fizetést és utiköltséget kapnak.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Külön értesítés helyett.

Dr **Konrád Béla** és neje a fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy szeretett kis leányuk

Zsuzsika

f. év febr. 23-án, életének 2-ik évében, rövid szenvedés után elhunyt.

Temetése f. év febr. 24-én délelőtt 10 órakor lesz a Rákóczi-ut 36. számú háztól (Deutsch K. I. ház.)

Járványos betegségeknél

mint **kolera**, typhus vagy lázas betegségeknél fő a víz, legbiztosabb óvszer a

KÉRDEZZÜK MEG A HÁZIORVOST!

Krondorfi

alkálikus természetes savanyuvíz

mint **nyálka oldó szer**, ugy magában mint meleg tejjel vegyítve **köhögésnél**, **rekedtségnél**, **fűdőhurutnál** stb. legjobb gyógyszerrel ajánlatik! Nehezen emésztő, gyomorhurutnál kitűnő hatása van! Hűgőhajtó gyógyital! — Kérjük minden kávéházban és vendéglőben bor vagy pezsgőhöz, mindenkinek kitűnően fog izleni.

Főraktár: **Janky Antal** utóda cégnél van.

KÖZGAZDASÁG.

Tenyész sertés kiállítás és vásár Nagyváradon. A biharmegyei gazdasági egyesület f. évi március hó 4. és 5. én Nagyváradon az Egres-kertben tenyészsertes vásárt rendez, mely igen sikeresnek ígérkezik. A vásárra ez ideig mintegy 312 drb tenyészkan és koca lett bejelentve a legjobb tenyésztőkől s így a gazda közönségnek módjában lesz jó tenyészanyagot beszerezni a nagyváradai vásártéren.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, febr. 22.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	869.—
Oszták hitel	—	—	672.—
4%-os koronajáradék	—	—	91.90
Államvasut	—	—	74B.—
Jelzálogbank	—	—	508.—
Leszámitoló bank	—	—	506.30
Hazai Bank	—	—	315.50
Kereskedelmi részv.	—	—	770.25
Rimamurányi	—	—	675.—
Salgótarjáni	—	—	675.—
Közuti vasut	—	—	801.25
Városi villamos	—	—	406.—
Adria	—	—	506.—

Irányzat: Szilárd.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonkint.

Buza áprilisra	—	—	11.70
Buza májusra	—	—	11.48
Buza októberre	—	—	10.99
Rozs októberre	—	—	8.15
Zab áprilisra	—	—	8.69
Tengeri májusra	—	—	5.74

Irányzat: Lanyha.

REGÉNYCSARNOK.

NYOMOR.

Irta: Hjalmai Knuth.

Fordította: Vörös József. 27

— Pettersen urat keresem, két levelet hoztam neki.

— Elutazott, — mondta az asszony. — A szünidő után visszajű. Ha akarja, átveszem a leveleket.

— Igen köszönöm, — mondtam — legalább mindjárt megkapja, mihelyt hazaérkezik. Fontos dolgok vannak benne. Alászolgájal. Egyre a forgácsot rágom s tovább dülöngök az utcákon. Eszre sem veszem, hogy az indóháztéren vagyok.

A Megváltó-templom órája fél kettőt mutat, Egy percig állok s gondolkozom. Arcomat izzadság veri ki s szemem könybe lábbad.

En újból a padra ültem, nyugtalan voltam; amott egy kintorna hangja hallatszott s ez még jobban felirgatott. Kemény, fém-hang valami Weber-nótát játszott, melyhez egy kis leány szomorú dallamof énekelt. A fuvolaszerű, keserves hang beszűrdött a vérembe, idegeim szinte megremegtek, mintha a zenét visszahagynának s egy pillanat múlva visszahanyatlom a padra és tudolom, zűmmögöm a dallamot. Szinte felemlenek ezek a hangok, összeolvadnak velük s úgy érzem, mintha magas hegyek felett repülnek tova, világos, sugárzó égöv alá.

— Egy oeret! — mondja a kis leány s elélem tartja a pléhtányért — csak egy oeret! — Igen — mondom önfelédten, feugrom s a zsebeimben kotorászok. De a kis leány azt hiszi, hogy tréfálni akarok vele s szó nélkül távozik.

Ez a csendes türelem nagyon bántott, jobban szettem volna, ha kiabál velem; mély fájdalom fogott el s visszahívtam.

— Egy fillérem sincs, — mondtam — nem, nem teledlek el, talán holnap. Hogy hívnak? Ugy? Csinos neved van, nem felejttem el! Tehát holnap.

Láttam, hogy nem hiszi el, amit mondok s kétségbeesésemben majdnem sirva fakadtam. Még ez leány sem hisz már nekem Ujra visszahívtam s oda akartam adni a mellényemet. Megtízettek, megtízettek, várj csak!

Nem volt mellényem!

Hetek óta mellény nélkül jártam és így most hiába kerestem... A kis leány nem

várt tovább, eiment s én kénytelen voltam be-
lenyugodni abba, hogy távozik. Az emberek
összeesődültek s kinevettek, a rendőr is oda-
turakodott s meg akarta tudni, hogy mi törté-
tént.— Semmi, — mondtam, — semmi sem törté-
tént! A mellényemet akartam odaadni annak
a gyerekeknek... az apjának jó lett volna...
Ezen niacs röhögni való... Hazamegyek és
felveszem a másikat.

(Folyt köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Szőlő-

oltványokat

szállít amerikai si-
ma és gyökeres
vesszőket különféle
fajokbar, fajtis-
taságért jótállva
legdusabb választ-tékban a már évek óta elsőnek és legmegbízha-
tóbbaak Kisküküllőmenti első szőlőoltvány-telep
ismert

tulajdonos: CASPARI FRIGYES

MEDGYES, 32. sz. (Nagyküküllő-megye.)

ooo Tessék árjegyzéket kérni! ooo

Az árj gyékben található az ország minden részéről
érkezet elismerő levelek, ennél fogva minden szőlő-
birtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős
személyiségektől úgy szó, mint írásbelileg bizonyosá-
got szerezhet magának fenti szőlőtelep meg-
bízhatóságáról.

Heizer Ferenc

papi- katonai és polgári szabó
Nagyvárad, Körös-utca 22. sz.Készít a legjobb minőségű szövete-
k: ből reverendát és cimadát. ::Egyenruhákat bármilyen fegyver-
nemhez, átalakításokat méret szerint.Polgári ruhákat legolcsóbb
árban valódi angol szöve-
tekből készítik.Levelezőlapra meghívásra helyben és
vidéken mértékvetél vegett megjelenek.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Heizer Ferenc.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a n. é.

— közönséget, hogy —

Kert-utca 2. szám.

építési irodát

nyitottam.

Elvállalok tervezéseket és bár-

milyen e szakmába vágó

:: munkákat. ::

Tisztelettel

Béres Ferenc

építőmester.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrenyi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok ál-
landók 5%-os kamatoztatásra, továbbá
folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb
feltételek mellett.Leszámitol váltókat a legelőnyösebb ka-
mat mellett gazdálkodók, kereskedők és
iparosok részére és foglalkozik minden-
nemű bankszerű beszedésekkel (incassó)
olcsó díj mellett.Előleget nyújt értékpapírokra, termé-
nyekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös
törlesztés mellett.Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket fol-
yó-
sit házakra és földbirtokokra.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kelle-

— mesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb

fajborok. Abonánsok polgári árban

megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a

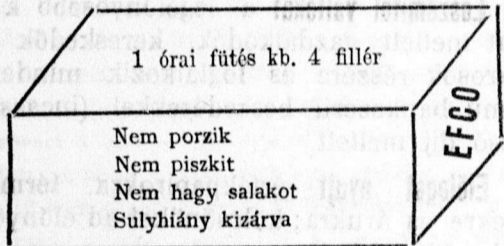
szálloda, vendéglő és kávéház bérője.

Dajkovits E.fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

EFCO

Porosz-szalon készítettéglá
a legkiválóbb

fűtőanyag

100 darab házhoz szállítva
5 korona.

Kizárólagos képviselő
Weisz Lajos

kereskedelmi és műszaki irodája

Szacsay-utca 81 sz.

Telefon 323.

Vidéki megrendelést pontosan eszközöl.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyás 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kártell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,**izzólámpák**

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

10 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

villamos világítás**Elvállaljuk**

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szónpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

708—1911. szám.

Pályázati hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 5875—1911. sz. leiratára való hivatkozással, van szerencsénk tudomására adni, hogy a nevezett miniszter ur, a »Pesti Magyar Kereskedelmi Bank« által alapított 30000 koronás külföldi tanulmány utra szánt ösztöndíjak rendelkezésére álló kamatait, vagyis 1350 korona összegben kereskedelmi akadémiát, vagy felső kereskedelmi akadémiát vagy iskolát kiváló eredménnyel végzett egyén részére, utazási ösztöndíjjal fog kiadni, melynek feltételeit a fentnevezett miniszter ur a következőkben állapítja meg:

1. Az ösztöndíj elnyerése iránt folyamodhatnak oly ifjak, kik valamely kereskedelmi akadémiát vagy felső kereskedelmi iskolát végeztek, mely körülbelül érettségi, illetve az intézeti nyert bizonyítvánnyal igazolandó.

2. A pályázati hirdetményben megjelölendő azon, a kiviteli kereskedelem körébe tartozó speciális ismeret, melynek elsajátítása, vagy kibővítése végett az illető a tanulmányutat megtenni szándékozik.

Felemlítendőek folyamodónak eddigi gyakorlati működése, továbbá nyelvismeretei és a

tervezett tanulmányut programja és időtartama. Végül megemlítendő, hogy folyamodó mikép véli szerzett ismereteit és tapasztalatait tanulmányutja befejeztével itthon értékesítheti.

3. Oly pályázó, ki jeles iskolai képzettség mellett az elsajátítandó speciális ismeretek körében már elméleti, vagy gyakorlati irányú tanulmányokra hivatkozhatik és ezt igazolni képes, valamint kellő nyelvismerettel is bír, az ösztöndíj odaítélésénél előnyben fog részesíttetni.

A pályanyertes tanulmányutjáról a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz jelentést tenni tartozik.

4. A fentiek figyelembe vételével készítenendő pályázati kérvények a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz címezve, az alulírott kamarához az 1911. év április hó 1-ső napjáig nyújtandók be.

Nagyvárad, 1911. február hó 20.

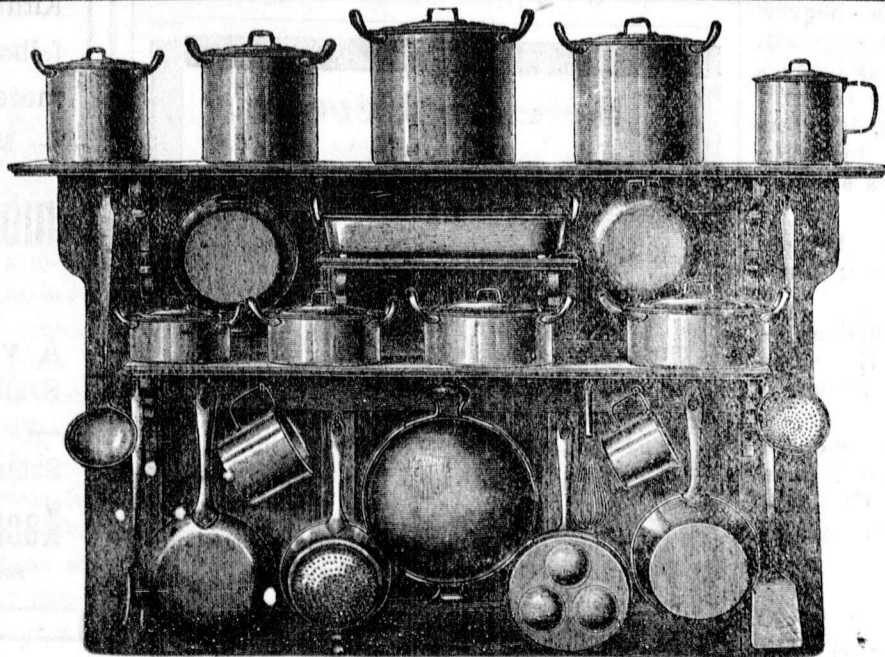
A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:
Huzella Gyula, Dr Sarkadi Lajos,
kir. keresk. tan. elnök. titkár.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

TARSOLY és RISZTÓkülönlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut. Telefon 390. sz.

Modern
konyhaberendezések
zománcos és tiszta
aluminumból.

Tavaszi ujdonságok

Vasbutorok u. m.:

szekrényágy
3 matraccal

K 19-50.

Gyermekágyak

K 26-tól.